

1980-1266

TBMM
Kütüphanesi

TBMM'de Komisyonlar

50
Yılı

MİLLİ
EGEMENLİK
YILI
2005

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TBMM'de Komisyonlar

TBMM
Kütüphanesi

Yer : 1980-1266

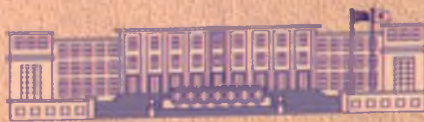
Yıl :

Cilt :

Ksm :

Kop :

Dmbs : *200606745*

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı
Tanıtım Kitapları Serisi: 9

Yayın Yönetmeni
Feridun KEŞİR

Yayın Danışmanı
Kemal ÖZTÜRK

Editör
Ömer EKŞİ

Son Kontrol
TBMM Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanlığı

Tasarım ve Uygulama
On Ajans

Yayın Adresi
TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü
Bakanlıklar – Ankara

İletişim
Tel : 0312. 420 68 85
Faks : 0312. 420 68 86
www.tbmm.gov.tr
e-mail: bashildb@tbmm.gov.tr

Baskı
TBMM Basımevi
Haziran-2005

ÖNSÖZ

Türkiye Büyük Millet Meclisimizin 23 Nisan 1920'deki açılışından bu yana 85 yıl geçti.

85 yıl önce bu ülkenin kurucusu kahramanlarımızın yürüyüşleri kuşaktan kuşağa aktarılarak devam ediyor.

Şimdi büyük Türkiye, özgür Türkiye hayalimiz için bizler yürüyoruz. Büyük önder Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşlarından devraldığımız bağımsız Türkiye bayrağını en yüksekte tutarak azimle ilerliyoruz. Meclisimizin 85. yaşını görkemli bir şekilde kutlamak için 2005 yılını "Milli Egemenlik yılı" ilan ettik.

Bu yılı Milli Egemenlik Yılı ilan etmemizin ve geniş kutlama programları hazırlamamızın temel amacı; milli irade, demokrasi ve özgürlük kavramlarını toplumun her kesimine, hatta her bireye yaymaktır. Böylece, gururla sahip olduğumuz Meclisimiz daha iyi tanınmış, demokrasi kültürümüz gelişmiş, vatandaşlık bilincimiz güçlenmiş olacaktır.

Ayrıca bu yılda, toplumsal barışı sağlamak, yeni diyalog yolları üretmek ve sorunlarımızı çözmek için ortak zemin oluşturmak istiyoruz.

Bu yıl münasebetiyle ayrıca çok geniş çerçeveli bir yayın hazırlığı yaptık. Söz konusu kitaplarımız Meclis uzmanları tarafından hazırlanmış ve sizlerin ilgisine sunulmuştur. Eserlerin; Meclisimizin, milletvekillerimizin, parlamenter sistemin ve demokrasimizin daha iyi tanıtılmasını sağlayacağını umuyoruz.

Saygılarımla

Bülent Arınç
TBMM Başkanı

İ Ç İ N D E K İ L E R

2006-6745

Komisyon Üyelikleri	6
Komisyon Üyeliklerinin Sayısı ve dağılımı	7
Komisyonların Görevi	8
Komisyonların Yetkisi	8
Esas ve Tali Komisyon Ayrımı	8
Komisyon Toplantıları	9
Komisyon Toplantılarına Katılım	9
Komisyonlar Arası İletişim ve Uyum	10
Komisyonlarda İnceleme Süresi	10
Komisyonların Bakanlıklarla Yazışmaları	11
Komisyon Raporları	11
Komisyonların Genel Kurulda Temsili	11
Komisyonların Adları	12

TBMM'DE KOMİSYONLAR

Anayasa ve TBMM İhtüzüğü çerçevesinde kurulan komisyonlar, TBMM'nin yasama ve denetim çalışmalarında temel işlev görmektedirler. TBMM Genel Kurulu adına görev yapan bu komisyonlar, uzmanlık konularına göre yasama ve denetim faaliyetlerinde rol almakla birlikte, bazen de inceleme ve araştırmalarıyla milletvekillerinin yanı sıra kamuoyunu da aydınlatırlar. Her komisyonda, konusunda uzman elamanlar istihdam edilmektedir. Ayrıca, Meclis içerisinde komisyonlarının her birinin çalışma ve toplantı salonları bulunmaktadır.

Komisyon Üyelikleri

Konu ve bakanlıklara göre oluşturulmuş uzmanlık kurulları olan komisyonlarda siyasi parti grupları, milletvekilleri oranında temsil edilirler. Komisyon üyeliklerine Genel Kurul'da yapılan seçimle karar verilir. Siyasi partiler hangi komisyonda, hangi üyelerinin yer alacağını TBMM Başkanlığı'na bildirir ve oluşturulan liste işaret oyu ile Genel Kurul'da oya sunulur. Milletvekilleri, kendi uzmanlık alanlarına göre komisyon tercihinde bulunurlar.

Kamu İktisadi Teşebbüsleri, Avrupa Birliği Uyum, İnsan Haklarını İnceleme ve Plan ve Bütçe komisyonlarında, diğer komisyonlardan farklı olarak, siyasi parti gruplarının yanında, parlamentoda grubu olmayan partiler ile bağımsız milletvekilleri de bulunabilirler. Bir siyasi parti grubu, herhangi bir komisyonda kendisine düşen üyelikten vazgeçebilir. Plan ve Bütçe Komisyonu ile Dilekçe Komisyonu'na üye seçilenler, diğer komisyonlara üye seçilemezler.

Komisyonlar için bir yasama döneminde iki seçim yapılır (Bir yasama dönemi beş yıldır). İlk seçilenlerin görev süresi iki, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi ise, üç yasama yıldır. Bir seçileninin, daha sonraki dönemlerde yeniden seçilme hakkı bulunmaktadır.

Komisyon Üyelerinin Sayısı ve Dağılımı

Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Plan ve Bütçe komisyonlarının dışında kalan komisyonların üye sayısı, Danışma Kurulu'nun teklifi üzerine Genel Kurulca belirlenmektedir. Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu'nun üye sayısı 3346 sayılı Kanun'a göre 35, Plan ve Bütçe Komisyonunun üye sayısı ise Anayasa'nın 162'inci maddesine göre

40 kişi olarak belirlenmiştir. Plan ve Bütçe Komisyonunun 25 üyesi, iktidar partisi veya partilerine mensup milletvekillerine ayrılır.

Genel Kurul'da seçimleri yapılan komisyon üyeleri görev dağılımlarını, TBMM Başkanı tarafından çağrıldıkları toplantıda belirlerler. Bu toplantıda komisyonlar, başkan, başkanvekili, sözcü ve katiplerini seçerler. Burada seçim, gizli oyla yapılır.

Komisyonların Görevi

TBMM'de onyedii daimi komisyon bulunmaktadır ve bunların her birinin görevi, bir diğlerinden farklıdır. Genel olarak hepsinin görevi, TBMM'nin yasama ve denetim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine, kendi görevleri dahilinde katkı sağlamaktır. Komisyonlar, TBMM faaliyetlerinde genellikle ilk durağı temsil ederler. Hazırlanan kanun tasarı veya teklifleri ya da kanun hükmünde kararnamelerin görüşüleceğı ilk adres ilgili komisyondur. Konu üzerinde burada hazırlanan raporun adresi ise Genel Kurul'dur.

Komisyonların Yetkisi

Komisyonlar kendilerine havale edilen kanun tasarı veya tekliflerini aynen ya da değıştirerek kabul da edebilirler, reddedebilirler. Aynı zamanda, birbiriyle ilgili gördüklerini birleştiren görüşebilirler. Komisyonların kanun teklif etme yetkileri yoktur. Komisyonlar, cumhurbaşkanınca yayınlanması kısmen uygun bulunmayan ve bir daha görüşölmek üzere Meclis'e gönderilen kanunların sadece uygun bulunmayan maddelerini görüşebilirler.

Esas ve Tali Komisyon Ayrımı

Tasarı, teklif veya kanun hükmünde kararnamelerin hangi komisyonda görüşüleceğine karar veren TBMM Başkanlığı, bu esnada, esas ve tali komisyonların hangisi olacağını da belirler. Meclis Başkanlığıınca, esas komisyona ve tali komisyonlara havale birlikte yapılır. Raporu, Genel Kurul görüşmelerine esas teşkil edecek komisyona, esas komisyon denir. Tali komisyonlar, konunun kendilerini ilgilendiren yönü ve maddeleri üzerinde esas komisyona görüş bildirmekle görevlidirler. Tali komisyonların belirlenmiş olan süre içinde görüş bildirmemeleri, esas komisyonun raporunu hazırlamasına engel değıildir.

Komasyon Toplantıları

Komasyonlar toplantıları, başkanlarının çağrısı üzerine gerçekleşir. Bu, çoğu zaman komasyon başkanının kendi inisiyatifıyla, bazen de komasyon üyelerinin üçte birinin komasyona teklif edeceği gündem üzerine, yine başkanın çağrısıyla gerçekleşir. Zorunluluk dışında, toplantıya çağrı en az iki gün önceden, ele alınacak gündemle birlikte, yazılı olarak yapılır.

Komasyon başkanının olmadığı zamanlarda toplantılara başkanvekili, o da yoksa sözcü başkanlık eder. Üye tam sayılarının üçte biri ile toplanır ve hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğu ile karar verirler. Komasyon toplantılarına katılım mecburidir. İzinsiz veya özürsüz olarak üst üste üç toplantıya veya bir yıl içindeki toplantıların üçte birine katılmayan komasyon üyesi, kendi siyasi parti grubunca üyelikten geri çekilebilir.

Komasyon Toplantılarına Katılım

Toplantılar, komasyon üyeleri dışında, parlamento ve bakanlar kurulu üyeleri ile hükümet temsilcilerine açıktır. Başbakan veya ilgili bakan, gerekli görürse kendi yerine, yüksek dereceli bir kamu görevlisine yazılı temsil yetkisi verebilir. Ayrıca, her komasyon, fikirlerini almak üzere uzman çağırma yetkisine sahiptir.

Komisyon üyeleri dışında, toplantılarda, diğer parlamento üyeleri ile bakanlar kurulu üyeleri de söz alabilirler. Toplantılarda söz, istek sırasına göre başkan tarafından verilir. Başkan ile hükümet temsilcisi için böyle bir kural yoktur. Çağrılmış uzmana komisyon başkanı, gerekli gördüğü takdirde söz verir. Hükümet temsilcisi dahil, komisyon üyeleri dışında, toplantıya katılan hiç kimse, değişiklik önergesi veremez, oy kullanamaz.

Bir kanun tasarı veya teklifinin görüşülmesine hükümet temsilcisi katılmamış ise komisyon, gerekli görürse ve bir defaya mahsus olmak üzere toplantıyı erteleyebilir. Genel Kurul'da olduğu gibi bazen, komisyonlar da kapalı oturum yapabilirler. Komisyon toplantılarında kapalı oturum yapılmasını, ilgili bakan yahut komisyon üyelerinin üçte biri isteyebilir. Kapalı oturumlarda, komisyon üyeleri ve bakanlar dışında hiç kimse bulunamaz.

Komisyonlar Arası İletişim ve Uyum

TBMM Başkanlığı tarafından ilgili bulunan bir komisyona havale edilen tasarı, teklif veyahut herhangi bir mesele, kendisine havale edilen komisyon tarafından, başka bir komisyona iletilebilir. Bu işlemi yapan komisyonun konuyu gönderdiği komisyona, bir de gerekçe sunması gerekmektedir. Yine bir komisyon, Meclis Başkanlığı tarafından kendisine havale edilen tasarı, teklif yada herhangi bir mesele için bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görebilir.

TBMM Başkanlığı'nın bir komisyona havale ettiği tasarı, teklif veyahut herhangi bir meseleyi, diğer bir komisyon, kendi düşüncesini de belirtmek amacıyla, havalenin kendisine de yapılmasını isteyebilir. Bu gibi durumlarda, ilgili iki komisyon arasında bir problem yok ise, Meclis Başkanlığı gereğini yerine getirir ve Genel Kurul'a bilgi verir. Şayet bir problem var ise, Meclis Başkanı konuyu Genel Kurul gündemine taşır ve buradan çıkan karar doğrultusunda hareket edilir.

Komisyonlarda İnceleme Süresi

Tasarı veya tekliflerle kanun hükmünde kararnamelerin esas komisyonlara havale gününden itibaren en geç kırkbeş gün içinde sonuçlandırılması gerekmektedir. Eğer bu sürenin bitiminde, komisyon

konuyu hala sonuçlandıramamış ise, hükümet veya teklif sahipleri, konunun doğrudan doğruya Genel Kurul gündemine alınmasını isteyebilir.

Meclis Başkanlığınca, esas komisyon dışında tali komisyonlara da havale edilmiş olan bir konunun, bu komisyonlarda on gün içinde sonuçlandırılması gerekmektedir. Bu sürenin, Meclis Başkanlığınca kısaltılabilmesi de mümkündür. Tali komisyonun süreyi az bulması durumunda, tali komisyona en fazla on gün daha verilir.

Komisyonların Bakanlıklarla Yazışmaları

Komisyonlar, bütün bakanlıklarla doğrudan doğruya yazışabilirler. Ayrıca, kendilerine havale edilen işlerin sonuçlandırılması için gerekli bilgileri, yine bakanlıklardan isteyebilirler.

Komisyon Raporları

Komisyonlar, karara bağladıkları işler için birer rapor düzenlerler. Rapor, başkan veya komisyon sözcüsü ya da o iş için seçilen özel sözcü tarafından yazılır. Raporda, konu hakkında komisyonun düşünceleri ile komisyonca yapılan değişikliklerin gerekçeleri anlatılır. Raporlar, konuyla ilgili son toplantıya katılan komisyon üyelerince imzalanır ve bastırılıp milletvekillerine dağıtılır. Raporları, Genel Kurul'da görüşülmesine başlandığı ilk birleşimin tutanağına eklenir.

Komisyon raporunun tümüne veya belli kısımlarına çekimser veya muhalif kalan komisyon üyeleri, rapora bunun nedenlerini açıkça eklemek hakkına sahiptirler. Komisyon raporunda imzası bulunan komisyon üyesi, diğer komisyonlarda ve Genel Kurul'da soru sorma ve komisyon raporuna aykırı bir şekilde konuşma hakkına sahip değildir. Yalnız rapora, çekimser veya aykırı olduğu yönünde hususlar yazmış ise, bunlar hakkında konuşabilir.

Komisyonların Genel Kurulda Temsili

Komisyonlar, Genel Kurul'da başkan veya başkanvekili ya da o konu için seçilmiş özel sözcü veya sözcüler tarafından temsil olunurlar.

Komasyonların Adları

- 1- Adalet Komasyonu
- 2- Anayasa Komasyonu
- 3- Milli Savunma Komasyonu
- 4- İŒiŒleri Komasyonu
- 5- DıŒiŒleri Komasyonu
- 6- Milli Eđitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komasyonu
- 7- Bayındırlık, İmar, UlaŒtırma ve Turizm Komasyonu
- 8- evre Komasyonu
- 9- Sağlık, Aile, alıŒma ve Sosyal İŒler Komasyonu
- 10- Tarım, Orman ve KyiŒleri Komasyonu
- 11- Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi, ve Teknoloji Komasyonu
- 12- TBMM Hesaplarını İnceleme Komasyonu
- 13- Dilekçe Komasyonu
- 14- Plan ve Bütçe Komasyonu
- 15- Kamu İktisadi TeŒebbsleri Komasyonu
- 16- İnsan Haklarını İnceleme Komasyonu
- 17- Avrupa Birliği Uyum Komasyonu

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR